

Forfatter: Larsen, Karl

Titel: Udrag fra De, der tog hjemmefra 4

Citation: Larsen, Karl: "De, der tog hjemmefra 4: En tro Tjener. Moder og Børn. Forsvunden - genfunden", i Larsen, Karl: *De, der tog hjemmefra 4: En tro Tjener. Moder og Børn. Forsvunden - genfunden*, Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag, 1912-1914, s. VII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-larsenk_15-shoot-idm139735995090736/facsimile.pdf (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: De, der tog hjemmefra 4: En tro Tjener. Moder og Børn. Forsvunden - genfunden

De, der tog hjemme fra, som vor europæiske — skandinaviske og tyske — litterære Kritik.

Fremhævelserne i nedenstaaende Gengivelse af den nidkære Sjælesørgers Denunciation skyldes mig, og jeg har parenthetisk anført nogle Oplysninger, som bidrager til at stille dens Forfatters Nøjagtighed, Belæsthed og Sandhedskærlighed i ret Belysning.

Den Virksomhed, som har givet sig Udslag i Udgivelsen af Bøger om: „De, der drog hjemmefra“, maa der vist advares imod. Da den første Bog kom, titalte den, fordi det første Bidrag især handlede om „Møllersønnen fra 1819“, [det første Bidrag i I. Bd. hed „Den jydsk Møllersøn Jens Storm Schmidt“ og behandlede Breve fra 1848 til 1858]; der var gaaet Historie i de Breve. Det sidste Bidrag var jo vovelig nær ind paa Nutiden, men i og for sig ikke nødvendig at kritisere. Saa kom andet Bind med den berøgtede Skildring af Farmerkonen. Jeg tager næppe fejl, at Forfatteren med den Skildring tabte mere Velvilje imellem os herovre, end han i en Hast genvinder. *Tredje Bog har jeg ikke læst, og jeg agter ikke at gøre det.* Hvad jeg vil „Kirk. Smr.“s Læsere, er nærmest dette, dersom vore Breve til Danmark ikke skal indskrænkes til fire Linjer om Vejret eller Helbredet, saa maa vi bede dem derhjemme, om ikke at udlevere vore Breve til behageligt Brug eller Misbrug af en eller anden Forfatter i Danmark. I alle Tilfælde ikke til nogen Forfatter, hvis Mangel paa Hensynsfuldhed er bevist.

Det var med Harme, jeg læste om Farmerkonen, — som jo i og for sig slet ikke er Farmerkone, fordi hun ikke er af Bondeblod — og derfor ikke er nogen Type, men en Undtagelse. [Bidraget hed „Forvalterfarmeren og hans Hustru“, og allerede Tittels „Forvalterfarmeren“ angav, at det paagældende Par var at opfatte just som fremmed for Bondestanden, hvad der til Overflod atter og atter fremgaar af Teksten]. Men egentlig er jo Veninden i Danmark den skyldige, det er hende, som udleverede Venindens Breve, hvad nok kan kaldes Taktløshed i første Grad. Jeg vil anbefale at bede Venner i Danmark om ikke at udlevere vore Breve — ellers maa vi holde op at skrive intime (fortrolige) Breve til Danmark. — Vil nogen

indvende: der findes jo Brevsamlinger i Bogverdenen, saa vil jeg svare, ganske vist, men de saa Lyset, da disse Breve havde historisk Værdi, og efter Brevskrivernes Død — og særligt intime kan man ikke kalde disse Breve, mindst i Smag med Nutidens Forsøg. Derfor: Pas paa Eders Breve! *[Uden at berøre Verdenslitteraturens talrige Brevsamlinger af psykologisk, ikke historisk, Værdi og udgivne inden Brevskrivernes Død, kan indenfor specielt dansk-amerikansk Omraade henvises til H. F. Feilbergs efter min Samlings Bd. I—II — i 1912 — fremkomme „De, derovre, en Række Breve fra Canada“, hvori spillelevende, vel kendte, danske Menneskers Breve er aftrykte].*

Hvis ikke nyt tilkommende Stof skulde gøre det muligt, vil den dansk-amerikanske Farmer, der svarer til Gaardmandsklassen hjemme, en socialt betydningsfuld og for saa vidt interessant Skikkelse, blive savnet i Skildringen af udvandrede Danske.

At Skylden derfor ikke er min, men hans egen — eller hans Raadgiveres — indeholder en Karakteristik af Dansk-Amerikanere, der i Sandhedens Navn maa respekteres, men som europæisk Intelligens kunde have ønsket sig foruden. —

Som 4. Bind nu er kommen til at foreligge, er det for „En tro Tjener“s vedkommende bygget over 50 Breve og 8 Fragmenter fra 1881 til 1905; „Moder og Børn“ beror paa henholdsvis 34 Breve og 40 Breve og 5 Fragmenter fra 1884 til 1914; „Forsvunden — Genfunden“ paa 9 Breve fra 1894 til 1914.

Navnene paa Personer og Steder er — efter vedkommende Indsenderes Ønske — de originale i Bindets første og sidste Bidrag; „Moder og Børn“ er i saa Henseende behandlet efter samme Synspunkter som den overvejende Del af Bidragene i Værkets foregaaende Bind. De i Teksten indføjede Noter gør lige saa lidt som Noterne i tid-